

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

**Волинський національний університет імені Лесі Українки**

**Факультет іноземної філології**

**Кафедра практики англійської мови**

**СИЛАБУС**

**навчальної дисципліни**

**Навчальна психолого – педагогічна практика**

**галузі знань** 01 Освіта / Педагогіка

**спеціальності** 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

**освітньо-професійної програми** Середня освіта. Англійська мова

**підготовки бакалавр**

**Луцьк – 2020**

**Силабус навчальної дисципліни** «Навчальна психолого-педагогічна практика» підготовки бакалавра, 01 Освіта /Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська)), за освітньо–професійною програмою Середня освіта. Англійська мова.

**Розробники:** Василенко О. В., доцент кафедри практики англійської мови, кандидат філологічних наук.

Семенюк А. А., доцент кафедри практики англійської мови, кандидат філологічних наук.

**Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови (протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.).**

**Завідувач кафедри:**



Коляда Е. К.

**Луцьк 2020**

## I. Опис навчальної дисципліни

*Таблиця 1 (Денна форма)*

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка  014 Середня освіта (Мова і література (англійська)).  Середня освіта. Англійська мова бакалавр	<b>Нормативна</b>
Кількість годин <b>60/2</b>		<b>Рік навчання: 3</b>
		<b>Семестр: 6</b>
ІНДЗ: -		<b>Лекції: -</b>
		<b>Семінарські: -</b>
		<b>Самостійна робота: 56</b>
		<b>Консультації: 4</b>
		<b>Форма контролю: залік</b>
<b>Мова навчання</b>		українська, англійська

*Таблиця 2 (Заочна форма)*

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 Освіта/Педагогіка  014 Середня освіта (Мова і література (англійська)).  Середня освіта. Англійська мова бакалавр	<b>Нормативна</b>
Кількість годин/кредитів <b>90/3</b>		<b>Рік навчання: 3</b>
		<b>Семестр: 6</b>
ІНДЗ: -		<b>Лекції: -</b>
		<b>Семінарські: -</b>
		<b>Самостійна робота: 78</b>
		<b>Консультації: 12</b>
		<b>Форма контролю: залік</b>
<b>Мова навчання</b>		українська, англійська

## II. Інформація про викладачів

Прізвище, ім'я та по батькові	Василенко Ольга Вікторівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри практики англійської мови
телефон	м.т. 050 6407547

	vasylenko@vnu.edu.ua
Дні занять	Усі запитання щодо курсу можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі, а також через чат

Прізвище, ім'я та по батькові	Семенюк Антоніна Афінасіївна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	м.т. 0673324161
	semenyuk@vnu.edu.ua
Дні занять	Усі запитання щодо курсу можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі, а також через чат

### III. Опис дисципліни

#### 1. Анотація курсу.

Дисципліна «Навчальна психолого-педагогічна практика» є обов'язковим компонентом професійної підготовки освітньо-професійної програми, складовою частиною дисциплін за професійним спрямуванням, та невід'ємною складовою здобуття кваліфікації «Вчитель англійської мови та літератури та німецької/французької мови закладу загальної середньої освіти». Навчальну психолого-педагогічну практику здобувачі проходять на 3 курсі, впродовж 2-го семестру без відриву від навчального процесу.

Здобувачі проходять дану практику після того, як оволоділи фундаментальними соціально-гуманітарними, психолого-педагогічними і базовими фаховими знаннями.

#### 2. Пререквізити.

Навчальна психолого-педагогічна практика ґрунтується на базових знаннях дисциплін, які здобувачі вивчали протягом 1 семестру і вивчають у 2 семестрі: основна іноземна мова, педагогіка, психологія, основи педагогічної майстерності.

#### 3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

**Метою курсу** є закріплення теоретичних знань з циклу гуманітарної і професійної підготовки; отримання навичок психолого-педагогічного дослідження; ознайомлення з методикою проведення виховних заходів та профілактичної роботи серед дітей та підлітків.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Навчальна психолого-педагогічна практика» є:

- вивчення та узагальнення здобувачами накопиченого в навчально-виховному закладі передового педагогічного досвіду.

- спостереження за навчально-виховним процесом на уроках англійської мови, ведення щоденника спостережень.

- набуття практичних навичок та вмій при виконанні конкретних практичних завдань із керованого спостереження.

- ознайомлення з основними методами психодіагностики та набуття досвіду їх

застосування при роботі як з окремим учнем, так і цілим класом.

- вивчення досвіду організації навчально-виховної роботи в класі з інклюзивним навчанням.

#### **4. Результати навчання (компетентності).**

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні володіти такими компетентностями:

##### **4.1 Інтегральна компетентність**

Здатність розв'язувати спеціалізовані та практичні завдання в галузі методики та дидактики в процесі професійної діяльності або в процесі подальшого навчання, що передбачає застосування теоретичних та практичних знань, навиків та вмій.

##### **4.2. Загальні компетентності (ЗК)**

- ЗК 1 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 2 – Здатність спілкуватися державною мовою (в усній і письмовій формах) на професійному рівні
- ЗК 3 – Здатність до вираження національної культурної ідентичності, осмислення історії у контексті розвитку соціальних інституцій та груп, виявлення поваги до багатоманітності й мультикультурності у суспільстві; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій
- ЗК 4 – Знання та розуміння предметної галузі для здійснення професійної діяльності
- ЗК 5 – Здатність вчитися, опановувати нові знання й застосовувати їх у практичних ситуаціях, використовуючи інформацію з різних джерел
- ЗК 7 – Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК 8 – Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми, бути ініціативним і генерувати нові ідеї.
- ЗК 9 – Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного та взаємоввічливого спілкування з представниками інших професійних груп із дотриманням професійної етики.
- ЗК 10 – Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети
- ЗК 11 – Здатність проведення досліджень на належному рівні

##### **4.3. Фахові компетентності (ФК)**

- ФК 1– Здатність усвідомлювати структуру педагогічної науки та їх теоретичних основ

- ФК 2 – Здатність використовувати в професійній діяльності знання про німецьку та англійську мови як особливу знакову систему, їхню природу, функції, рівні.
- ФК 3 – Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя
- ФК 4 – Здатність послуговуватися в професійній діяльності знаннями про історико-культурні особливості країн, мова яких вивчається, основні періоди розвитку німецькомовної літератури
- ФК 5 – Здатність планувати та організовувати освітній і виховний процес з урахуванням вікових, індивідуальних та соціально-психологічних особливостей, прогнозувати його результати, використовуючи різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів
- ФК 6 – Здатність моделювати зміст навчання задля формування в учнів ключових компетентностей, добирати й ефективно використовувати сучасні методики й технології навчання
- ФК 7 – Здатність користуватися наявними та створювати (за потреби) нові навчально-методичні матеріали, зокрема електронні освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі
- ФК 8 – Здатність здійснювати об’єктивний контроль, оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу
- ФК 9 – Здатність розвивати в учнів критичне мислення та формувати ціннісне ставлення, використовувати стратегії роботи з учнями, які мотивують та сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
- ФК 10 – Здатність підтримувати осіб з особливими освітніми потребами та створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; обирати освітні технології виховання з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку і потреби учнів, а також забезпечити просування індивідуальними освітніми траєкторіями
- ФК 11 – Здатність організовувати безпечний навчально-виховний процес, пропагувати здоровий спосіб життя; планувати й проводити години класного керівника; організовувати виховні заходи, планувати виховну роботу в позашкільних закладах освіти, оздоровчих таборах
- ФК 12 – Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної та наукової діяльності: визначати індивідуальні професійні потреби, знаходити умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; виконувати наукові фахові дослідження з іноземних мов та методики їх викладання, а також оприлюднювати їхні результати

#### **4.4. Програмні результати навчання (ПРН)**

- ПРН 1 – Осмислює основні завдання педагога-вчителя, який володіє фаховими знаннями і здатен незалежно мислити, відповідально діяти та вирішувати професійні й практичні завдання у галузі освіти /

педагогіки, пов'язані з викладанням німецької й англійської мов у закладах загальної середньої освіти для базової школи із застосуванням інноваційних підходів, доцільних методів і технологій зорієнтованого компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів.

- ПРН 2 – Вільно спілкується з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (в тому числі представниками інших культур) державною та/або іноземними мовами усно й письмово з метою використання їх для організації й управління освітнім процесом.
- ПРН 3 – Вміє ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її; цікавитися й користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, апаратними та програмними засобами інформатизації в освіті.
- ПРН 4 – Аналізує можливості особистого професійного розвитку, визначає його оптимальний зміст і форми, здійснює моніторинг власної педагогічної діяльності, планує процес свого подальшого навчання й самоосвіти.
- ПРН 5 – Розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства; вміє зберігати й примножувати його моральні, наукові цінності і досягнення.
- ПРН 6 – Використовує різні види ораторських виступів, ефективно планує виступи та добирає матеріал, оперує методикою підготовки та виголошення промови, володіє основами техніки мовлення, вміє фахово вести розгорнутий монолог/діалог та уміло застосовувати вербальні та невербальні засоби спілкування.
- ПРН 7 – Використовує інформаційні та комунікаційні технології для підбору доцільних форм, методів та засобів навчання, відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів.
- ПРН 8 – Знає й розуміє систему мови і вміє застосовувати ці знання у професійній освітній діяльності.
- ПРН 9 – Володіє принципами, технологіями і прийомами створення усних і письмових текстів різних жанрів державною та іноземними мовами.
- ПРН 10 – Здійснює аналіз мовних одиниць рідної та іноземних мов, визначає їхню взаємодію та характеризує мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ПРН 12 – Ефективно використовує іноземні мови в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- ПРН 13 – Здійснює управління процесом виховання; добирає методи й прийоми виховання; застосовує індивідуальну, групову та масову

форми виховної роботи; вміє планувати й проводити години класного керівника, виконувати його обов'язки, організовувати виховні заходи, співпрацювати з сім'ями учнів, залучати активну громадськість до процесу виховання, здійснювати виховну роботу в позашкільних закладах освіти, планувати виховну роботу в оздоровчих таборах.

- ПРН 14 – Здійснює планування та організацію освітнього процесу з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету.
- ПРН 15 – Використовує способи самозбереження психічного здоров'я, конструктивно та безпечно взаємодіє з учасниками освітнього процесу, запобігає конфліктам в освітньому процесі.
- ПРН 16 – Вміє взаємодіяти, враховуючи культурні та особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації й поваги до відмінностей та підходів, визначених цілями сталого розвитку.
- ПРН 17 – Створює умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, здійснює педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами.
- ПРН 18 – Дотримується під час навчально-виховного процесу нормативно-правових актів у галузі освіти, рекомендацій зі збереження здоров'я школярів.
- ПРН 19 – Ефективно організовує освітній процес відповідно до вимог законодавства, застосовує різні види та форми навчально-пізнавальної діяльності учнів, раціонально використовуючи навчальний час; обирає освітні технології виховання відповідно до цілей і завдань сучасної освіти.
- ПРН 20 – Здійснює оцінювання результатів навчання із дотриманням відповідних критеріїв та принципів академічної доброчесності, аналізує результати навчання учнів та забезпечує самооцінювання та взаємооцінювання учнів.

## **5. Організація та керівництво навчальною психолого-педагогічною практикою.**

Навчальна психолого-педагогічна практика проходить без відриву від навчального процесу згідно розкладу, протягом другого семестру. Здобувачі проходять практику в закладах загальної середньої освіти, які визначені базами практик відповідно до Угоди про співпрацю.

### **Обов'язки керівника практики від факультету:**

- при підготовці до проведення практики ознайомити здобувачів з програмою практики, вивчити необхідну навчально-методичну документацію та отримати вказівки щодо проведення практики;
- безпосередньо перед початком практики провести інструктаж з техніки безпеки, правил внутрішнього розпорядку і охорони праці;
- ознайомити здобувачів з програмою практики;
- проводити консультації для здобувачів з організаційних, методичних



питань практики;

- систематично контролювати виконання програми практики здобувачами згідно з індивідуальними графіками;
- систематично перевіряти звіти з практики здобувачів;
- взяти участь у роботі комісії, призначеної завідувачем кафедри, з проведення захисту звітів з практики здобувачів.

#### **Обов'язки керівника практики від бази практики:**

- проводити консультації для здобувачів з організаційних, методичних питань практики;
- контролювати дотримання здобувачами правил внутрішнього розпорядку;

### **Права і обов'язки здобувачів -практикантів**

#### **Здобувач -практикант зобов'язаний:**

- ознайомитись з програмою практики і змістом робіт, які він буде виконувати, одержати від керівника практики всі необхідні документи (індивідуальні завдання, методичні рекомендації тощо);
- пройти на кафедрі інструктаж про порядок її проходження та інструктаж з техніки безпеки, правил внутрішнього розпорядку і охорони праці й попередження нещасних випадків;
- прийти на базу практики точно в строк, встановлений наказом декана;
- одержати необхідну консультацію з організаційних та методичних питань від керівника практики;
- розробити календарний план роботи та під час практики дотримуватись термінів його виконання;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівки її керівника;
- заздалегідь попереджати вчителя, керівника про свою відсутність на практиці;
- у випадку спізнення чи пропуску пояснити причину, надати необхідні документи, що її підтверджують;
- до закінчення терміну проходження практики подати на кафедру календарний план, щоденні записи навчальної психолого-педагогічної практики, звіт про проходження практики та психолого-педагогічну характеристику на обраного учня;
- завчасно підготувати письмовий звіт за результатами практики та захистити його на засіданні комісії.
- якщо здобувач не з'явився на практику, або не виконав програму практики, він отримує оцінку «незадовільно». Може бути надано право проходження практики повторно.

Якщо здобувач-практикант призначений старшим групи, в його обов'язки входить:

- вести облік відвідування, забезпечувати навчально-виробничу дисципліну здобувачів-практикантів;

- своєчасно повідомляти здобувачам про доручення та вказівки керівника групи і організаторів практики на місцях;
- інформувати керівника практики про всі випадки порушень процесу практики;
- виконувати організаційні доручення та вказівки організаторів практики на місцях.

У період проходження навчальної психолого-педагогічної практики здобувач-практикант повинен виявляти високі моральні якості, активність, глибоку зацікавленість до своєї професії; бути прикладом організованості, дисциплінованості і працьовитості; прагнути показати свою професійну компетентність, активно брати участь у навчальній та виховній діяльності групи.

### **Здобувач-практикант має право:**

- з усіх питань, що виникають в процесі практики, звертатися до керівників практики від університету, адміністрації і керівників бази практики;
- вносити пропозиції по вдосконаленню навчально-виховного процесу, організації практики;
- користуватися матеріально-технічною базою навчально-виховної установи (бібліотекою, кабінетами і навчально-методичними посібниками, що знаходяться в них, технічними засобами, які можливо використовувати під час проведення занять та виховних заходів, та інше).

## **6. Структура навчальної дисципліни.**

*Таблиця 2 (Денна форма)*

№ з/п	Назви видів діяльності	Усього	Самост. робота	Конс.
1.	Настановна конференція. Організаційні питання практики		2 год	
2.	Розподіл за базами практик, ознайомлення з індивідуальними завданнями відповідно бази практики. Проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки і охорони праці		2 год.	
3.	Відвідування структурних підрозділів баз практик під час ознайомчого етапу практики. Вивчення основної документації бази практики.		12 год.	
4.	Розробка індивідуального плану роботи.		4 год.	1
5.	Відвідування уроків англійської мови, та інших уроків в закріпленому класі. Збір, обробка і аналіз фактичних даних спостереження.		12 год.	1
6.	Спостереження та бесіди з обраним для психолого-педагогічного аналізу учнем		10 год	
7.	Оформлення звіту та інших документів з практики		12 год.	2
8.	Захист звіту з практики		2 год.	
	Всього: 60 годин		<b>56</b>	<b>4</b>

Таблиця 2 (Заочна форма)

№ з/п	Назви видів діяльності	Усього	Самост. робота	Конс.
1.	Настановча конференція. Організаційні питання практики.		2 год	
2.	Розподіл за базами практик, ознайомлення з індивідуальними завданнями відповідно бази практики. Проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки і охорони праці		2 год.	2
3.	Відвідування структурних підрозділів баз практик під час ознайомчого етапу практики. Вивчення основної документації бази практики.		12 год.	2
4.	Розробка індивідуального плану роботи.		4 год.	2
5.	Відвідування уроків англійської мови, та інших уроків в закріпленому класі. Збір, обробка і аналіз фактичних даних спостереження.		28 год.	2
6.	Спостереження та бесіди з обраним для психолого-педагогічного аналізу учнем		18 год	2
7.	Оформлення звіту та інших документів з практики		10 год.	2
8.	Захист звіту з практики		2 год.	
	Всього: 90 годин		<b>78</b>	<b>12</b>

#### IV. Документація, яку зобов'язаний представити здобувач-практикант на кафедрі

Здобувач-практикант в термін, зазначений керівником практики від факультету, повинен здати такі документи:

1. Щоденник з навчальної психолого-педагогічної практики, в якому повинні бути заповнені наступні пункти:

- індивідуальний план проходження практики;
- записи спостережень за поведінкою обраного для психолого-педагогічного аналізу учня.
- звіт про проходження практики;
- психолого-педагогічна характеристика на учня.

#### V. Критерії оцінювання результатів навчальної психолого-педагогічної практики

Зміст роботи, яка оцінюється	Кількість балів (максимально)
1. Складання індивідуального плану.	10
2. Записи спостережень за поведінкою обраного учня	20

3. Звіт про проходження практики (звіт, який здобувач складає на підставі інформації та результатів практичної роботи отриманих протягом практики.	20
4. Психолого-педагогічна характеристика на учня.	30
5. Захист практики (за несвоєчасну подачу звітної документації віднімається 5 балів).	20
Разом	100

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка	
		для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Здобувачам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#)

Згідно встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені цим силабусом.

## VI. Захист практики

Комісія приймає залік у терміни, що визначені наказом на практику (але не пізніше ніж протягом десяти днів після її закінчення за умови, що практика відбувається у межах семестру або протягом перших десяти днів семестру, який починається після закінчення практики). Здобувач-практикант зобов'язаний з'явитись на захист, предоставивши всі необхідні документи для звіту (див. п.4).

Диференційована оцінка за навчальну психолого-педагогічну практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний навчальний план

(залікову книжку) здобувача і враховується під час визначення розміру стипендій разом з іншими підсумковими оцінками. У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку здобувачу надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання. За умови отримання незадовільної оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії здобувач відраховується з Університету .

## **VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси**

### **Основна**

1. Белікова В.В. Програма та методичні вказівки до педагогічної практики / за заг. ред. О.Е.Коваленко. Харків: УПА, 2015. 43 с.
2. Виноградова Т.В. Книга класного керівника. Харків: Вид. група «Основа», 2016. 128 с.
3. Виховна система школи / упоряд. В.В.Григораш. Харків: Вид. група «Основа», 2015. 128 с.
4. Гребенькова А.О. Довідник класного керівника: 1-4 класи. Харків: «Ранок», 2016. 192 с.
5. Державний стандарт початкової освіти: Постанова кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>.
6. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
7. Мороз І.В., Ярошенко О.Г. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник. К., 2015. 90 с.
8. Педагогічна практика в початковій школі: навчально-методичний посібник / за ред. О.Б.Будник. Івано-Франківськ: ПП Бойчук А.Б., 2016. 320 с.
9. Педагогічна практика: навчально-методичний посібник / уклад. А.В.Іванченко, О.А.Дубасенюк, А.А.Сбруєва, О.Є.Антонова. Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2015. 126 с.
10. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.
11. Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/.pdf>
12. Положення про проведення практики студентів Волинського національного університет імені Лесі Українки. <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02>
13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
14. Сергійчук О.М., Скутіна В.І., Онищенко Н.П. Організація педагогічної практики у педагогічному університеті: навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів педагогічних університетів. Переяслав-Хмельницький, 2015. 47 с.
15. Соловей М.І. Організація педагогічної практики в кредитно-модульній системі навчання. К., 2016. 106 с.

### **Допоміжна**

1. Бех Т.Д. Проблема методів виховання у сучасній школі. Педагогіка і психологія. 1996. № 4. С. 136-140.
2. Вовченко І.І., Кутек Т.Б. Педагогічна практика в школі. Житомир: ЖДУ, 2007. 48 с.
3. Григорчук Т.В., Іова В.Ю., Красномоєць Л.В. Веселкове дитинство (Технології виховної роботи з молодшими школярами): навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. 116 с.
4. Дрозденко К.С. Психолого-педагогічна характеристика особистості учня. Позакласний час. 2001. № 19-20. С. 3-14.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка: завдання і ситуації. К.: Знання-Прес, 2003. 429 с.
6. Мазоха Д.С., Опанасенко Н.І. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
7. Максимюк С.П. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 667 с.
8. Мартиненко С.М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка: навчальний посібник. К.: МАУП, 2002. 176 с.
9. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. посіб. К., 2007. 656 с.
10. Науково-дослідна робота в закладах освіти: методичний посібник / уклад. Ю.О.Турапов, В.І.Урусський. Тернопіль: АСТОН, 2001. 140 с.
11. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації. К.: Знання-Прес, 2006. 423 с.

## *Додаток А*

### **Психолого-педагогічна характеристика учня**

#### ***План складання психолого-педагогічної характеристики учня***

##### *І. Загальні відомості про учня*

- 1) *Анкетні дані* (прізвище, ім'я, по батькові; дата народження, клас (якщо класспеціалізований, зазначити)).
- 2) *Відомості про стан здоров'я* (наявність хронічних захворювань, особливості функціонування нервової системи (швидко стомлюється після тривалого навантаження, не стомлюється).
- 3) *Успішність* (середній бал, зазначення предметів, з яких найвищі бали, найнижчі; зазначення предметів, до яких учень відчуває інтерес, а також найскладніші для нього предмети).
- 4) *Позашкільні заняття* (відвідування гуртків, секцій і т.д.).
- 5) *Особливості сімейного виховання.*

##### *ІІ. Прояв особистісних якостей у поведінці учня*

- 1) *Спрямованість інтересів* (суспільна активність, працьовитість, відповідальність, ініціативність, організованість, допитливість, акуратність).
- 2) *Ставлення до людей* (колективізм, чесність, правдивість, справедливість, товарицькість, почуття товариства, чуйність, ввічливість, тактовність).
- 3) *Ставлення до себе* (скромність, впевненість у собі, самокритичність, вміння розраховувати свої сили, прагнення до успіху, першості, самоконтроль).
- 4) *Ставлення дитини до колективу* (авторитет дитини в колективі, товарицькість і розуміння товаришів, ставлення до негативних соціально-психологічних явищ у колективі тощо).
- 5) *Положення учня в класі* (авторитет у класі, лідерські якості).

##### *ІІІ. Особливості психічних процесів і емоцій*

- 1) *Увага на уроках:*

а) завжди легко і швидко зосереджує свою увагу на поясненні вчителя; ніколи не відволікається на уроці, помилок через неуважність на уроці не робить;

б) досить уважно слухає пояснення вчителя; відволікається рідко; іноді трапляються помилки в роботах через неуважність;

в) не завжди уважно слухає пояснення вчителя; періодично відволікається, часто робить помилки через неуважність, але самостійно виправляє їх при перевірці;

г) слухає досить уважно тільки у тому випадку, якщо йому цікаво, часто відволікається; постійно робить помилки через неуважність, при перевірці не завжди виправляє їх;

д) як правило, повільно і тяжко зосереджує свою увагу на уроці; мало що засвоює через постійні відволікання; робить багато помилок через неуважність і не помічає їх при перевірці.

### *2) Особливості пам'яті учня:*

а) при завчанні завжди попередньо розбирається у структурі і змісті матеріалу; але й матеріал, що вимагає механічного завчання, запам'ятовує легко;

б) при завчанні може запам'ятати лише те, у чому попередньо розібрався; матеріал, що вимагає механічного запам'ятовування, дається важко;

в) матеріал, що вимагає механічного завчання, засвоює дуже легко, досить 1-2 рази переглянути його; має звичку не розбиратися у структурі й змісті матеріалу, що заучується;

г) при вивченні довго розбирається в матеріалі; при викладенні робить помилки за формою, але зміст викладає точно;

д) для запам'ятовування матеріалу багаторазово механічно повторює його, неперепираючи і не осмислюючи, робить значеннєві помилки.

### *3. Характеристика мислення учня:*

а) швидко схоплює суть матеріалу, завжди в числі перших вирішує



завдання, часто пропонує власні оригінальні рішення;

б) досить швидко розуміє матеріал, швидше за інших вирішує завдання, іноді пропонує власні оригінальні способи вирішення;

в) задовільно розуміє матеріал після пояснення в середньому темпі; зазвичай власних оригінальних рішень не пропонує;

г) у числі останніх учнів уловлює суть пояснень учителя (викладача); відрізняється повільним темпом обмірковування й вирішення завдань; відрізняється повільним темпом обмірковування й вирішення завдань;

д) розуміє матеріал після додаткових занять, у край повільно вирішує завдання, при вирішенні завдання сліпо використовує відомі «шаблони».

#### *4. Емоційна реактивність учня:*

а) завжди емоційно реагує на будь-які життєві явища, його може схвилювати розповідь;

б) звичайно емоційно реагує на життєві явища, але рідко що може схвилювати глибоко;

в) рідко проявляє живу емоційну реакцію на події; г) жива емоційна реакція практично відсутня.

#### *5. Характеристика загального емоційного тону школяра:*

а) постійно жвавий, дуже активний у всіх сферах шкільного життя, в усе втручається, береться за всі справи;

б) жвавий, у міру активний у всіх сферах шкільного життя;

в) жвавий, активний тільки у деяких сферах шкільного життя; г) у порівнянні з однокласниками менш активний і жвавий;

д) практично завжди пригнічений, апатичний у всіх сферах шкільного життя, незважаючи на те, що здоровий.

#### *6. Емоційна врівноваженість учня:*

а) завжди спокійний, у нього не буває сильних емоційних спалахів; б) зазвичай спокійний, емоційні спалахи дуже рідкісні;

- в) емоційно врівноважений;
- г) підвищена емоційна збудливість, схильний до бурхливих емоційних проявів;
- д) запальний, є частими сильні емоційні спалахи з незначних приводів.

*Під час написання характеристики необхідно використовувати такі методи дослідження:*

- вивчення документації навчально-виховного закладу;
- співбесіди з дитиною, викладачем, батьками, одногрупниками;
- спостереження за її поведінкою на заняттях і перервах;
- психодіагностика (методика Г.Айзенка – EPQ, методика діагностики комунікативної установки В. В. Бойко, тривожності Спілбергера та Ханіна, методика діагностики рівня емпатійних здібностей В. В. Бойко, методика «Карта інтересів» та ін.) – обов’язкове використання 2-3 методик з наведенням листів опитування, результатів та аналізом отриманих даних.

### **Анкета «САМООЦІНКА»**

№	Перелік якостей та здібностей	Оцінка
1	Розум	
2	Зовнішність	
3	Чесність	
4	Уміння бути гарним товаришем	
5	Упевненість у собі	
6	Доброта	
7	Справедливість	
Загальна кількість балів		
Висновок:		

Мета анкети самооцінки: визначити, як дитина в цілому сприймає саму себе: позитивно, негативно, нейтрально.

**Інструкція:** « Оцінюйте свої якості та здібності за 10-бальною шкалою, де

<b>0 балів</b>	відсутність цієї якості або здібності
<b>10 балів</b>	максимальний рівень прояву цієї якості

***Перелік якостей та здібностей:***

1. Розум.
2. Зовнішність.
3. Чесність.
4. Уміння бути гарним товаришем.
5. Упевненість у собі.
6. Доброта.
7. Справедливість.

***Обробка результатів:***

Бали, які отримують за кожне твердження додають. При цьому:

<b>0–20 балів</b>	– негативне сприймання;
<b>21–40 бали</b>	– нейтральне сприймання;
<b>41–60 балів</b>	– позитивне сприймання;